Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Fjerde Afdeling)

15. juli 2021 *

»Præjudiciel forelæggelse – receptpligtige humanmedicinske lægemidler – direktiv 2001/83/EF – anvendelsesområde – reklame for et postordreapotek, der ikke har til formål at påvirke kundens valg af et givent lægemiddel, men valget af apotek – reklamepræmiekonkurrence – frie varebevægelser – nationale bestemmelser – forbud mod at udbyde, annoncere for eller give en tilgift og andre reklamegaver på området for terapeutiske produkter – salgsformer, der ikke er omfattet af anvendelsesområdet for artikel 34 TEUF«

I sag C-190/20,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Bundesgerichtshof (forbundsdomstol, Tyskland) ved afgørelse af 20. februar 2020, indgået til Domstolen den 5. maj 2020, i sagen

DocMorris NV

mod

Apothekerkammer Nordrhein,

har

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, M. Vilaras (refererende dommer), og dommerne N. Piçarra, D. Šváby, S. Rodin og K. Jürimäe,

generaladvokat: H. Saugmandsgaard Øe,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

– DocMorris NV ved Rechtsanwältinnen A. Feissel og K. Wodarz,

– Apothekerkammer Nordrhein ved Rechtsanwalt M. Douglas,

* Processprog: tysk.

– den nederlandske regering ved M. Bulterman og J. Langer, som befuldmægtigede,

– Europa-Kommissionen ved A. Sipos og M. Noll-Ehlers, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 87, stk. 3, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/83/EF af 6. november 2001 om oprettelse af en fællesskabskodeks for humanmedicinske lægemidler (EFT 2001, L 311, s. 67), som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2012/26/EU af 25. oktober 2012 (EUT 2012, L 299, s. 1) (herefter »direktiv 2001/83«).

2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem DocMorris NV, et nederlandsk selskab, der driver et postordreapotek med hjemsted i Nederlandene, og Apotherkerkammer Nordrhein (apotekerkammeret i Nordrhein, Tyskland) vedrørende en af DocMorris til sine kunder i Tyskland udleveret flyer for en »stor præmiekonkurrence«, hvorefter det er en betingelse for deltagelse at fremsende en recept på et receptpligtigt lægemiddel.

Retsforskrifter

EU-retten

Direktiv 98/34

3 Artikel 1, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/34/EF af 22. juni 1998 om en informationsprocedure med hensyn til tekniske standarder og forskrifter samt forskrifter for informationssamfundets tjenester (EFT 1998, L 204, s. 37), som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/48/EF af 20. juli 1998 (EFT 1998, L 217, s. 18) (herefter »direktiv 98/34«), bestemte:

»I dette direktiv forstås ved:

[…]

2) »tjeneste«: enhver tjeneste i informationssamfundet, dvs. enhver tjeneste, der normalt ydes mod betaling, og som teleformidles ad elektronisk vej på individuel anmodning fra en tjenestemodtager.«

Direktiv 2000/31/EF

4 Artikel 1, stk. 1 og 2, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/31/EF af 8. juni 2000 om visse retlige aspekter af informationssamfundstjenester, navnlig elektronisk handel, i det indre marked (»Direktivet om elektronisk handel«) (EFT 2000, L 178, s. 1) har følgende ordlyd:

»1. Dette direktiv har til formål at bidrage til et velfungerende indre marked ved at sikre fri bevægelighed for informationssamfundstjenester mellem medlemsstaterne.

2. Ved dette direktiv foretages der, i det omfang det er nødvendigt for at nå det i stk. 1 omhandlede mål, en tilnærmelse af visse nationale bestemmelser om informationssamfundstjenester, som vedrører det indre marked, tjenesteydernes etablering, kommerciel kommunikation, elektroniske kontrakter […]«

5 I det nævnte direktivs artikel 2, litra a), defineres »informationssamfundstjenester« som tjenester som omhandlet i artikel 1, stk. 1, nr. 2), i direktiv 98/34.

Direktiv 2001/83

6 Artikel 86 i direktiv 2001/83, der er indeholdt i direktivets afsnit VIII med overskriften »Reklame«, bestemmer følgende:

»1. I dette afsnit forstås ved »reklame for lægemidler«: enhver form for opsøgende informationsvirksomhed, kundesøgning eller holdningspåvirkning, der tager sigte på at fremme ordinering, udlevering, salg eller forbrug af lægemidler; dette omfatter især:

– offentlig reklame for lægemidler

– reklame for lægemidler over for personer, der er beføjet til at ordinere eller udlevere lægemidler

– lægemiddelkonsulenters besøg hos personer, der er beføjet til at ordinere eller udlevere lægemidler

– udlevering af prøver

– tilskyndelse til at ordinere eller udlevere lægemidler ved at yde, tilbyde eller love pekuniære fordele eller fordele i form af naturalier, undtagen hvis den reelle værdi heraf er ubetydelig

– sponsorering af reklamemøder, hvori der deltager personer, som er beføjet til at ordinere eller udlevere lægemidler

– sponsorering af videnskabelige kongresser, hvori der deltager personer, som er beføjet til at ordinere eller udlevere lægemidler, og navnlig afholdelse af disse personers udgifter til transport og ophold i denne forbindelse.

2. Dette afsnit finder ikke anvendelse på:

– mærkning og indlægsseddel[,] som er omfattet af bestemmelserne i afsnit V

– korrespondance, i givet fald ledsaget af et dokument af ikke-reklamemæssig art, der er nødvendig for at besvare et bestemt spørgsmål om et specielt lægemiddel

– konkrete oplysninger og dokumentation vedrørende f.eks. ændringer i emballagen, advarsler mod bivirkninger som led i lægemiddelovervågningen samt salgskataloger og prislister, forudsat de ikke indeholder nogen information om lægemidlerne

– oplysninger om sundhed og sygdomme hos mennesker, for så vidt der heri hverken direkte eller indirekte henvises til et lægemiddel.«

7 Direktivets artikel 87, stk. 3, fastsætter:

»Reklamer for et lægemiddel:

– skal fremme den rationelle brug af lægemidlet ved at præsentere det objektivt og uden at overdrive dets egenskaber

– må ikke være vildledende.«

8 Direktivets artikel 88, stk. 1-3, har følgende ordlyd:

»1. Medlemsstaterne forbyder reklame over for offentligheden for lægemidler:

a) der er receptpligtige, i overensstemmelse med afsnit VI

[…]

2. Reklame over for offentligheden er tilladt for lægemidler, som i kraft af deres sammensætning og formål er beregnet til at blive anvendt uden forudgående lægelig diagnosticering, receptudstedelse eller uden lægelig overvågning af behandlingen, men om nødvendigt efter vejledning fra apoteket.

3. Medlemsstaterne kan på deres område forbyde reklame over for offentligheden for tilskudsberettigede lægemidler.«

Tysk ret

9 § 7, stk. 1, første punktum, i Gesetz über die Werbung auf dem Gebiete des Heilwesens (Heilmittelwerbegesetz) (lov om reklame for lægemidler) i den affattelse, der er gældende for de faktiske omstændigheder i hovedsagen (herefter »HWG«), bestemmer:

»Det er forbudt at tilbyde, annoncere for eller give en tilgift og andre reklamegaver (varer eller tjenesteydelser) eller for fagfolk i sundhedssektoren at acceptere disse, medmindre:

1. tilgiften eller reklamegaverne er mindre genstande af ubetydelig værdi […]. en tilgift eller reklamegaver i forbindelse med lægemidler er ulovlige i det omfang, de gives i strid med de prisregler, der gælder som følge af [Arzneimittelgesetz (den tyske lægemiddellov)].

2. denne tilgift og disse reklamegaver

a) ydes i form af et bestemt pengebeløb eller beregnes på en bestemt måde […]

[…]

Det er i forbindelse med lægemidler forbudt at give en tilgift og reklamegaver, der er omhandlet i litra a), for så vidt som de gives i strid med de gældende prisregler, der gælder som følge af [Arzneimittelgesetz] […]

[…]«

Tvisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

10 DocMorris driver et postordreapotek med hjemsted i Nederlandene, der leverer receptpligtige lægemidler til kunder i Tyskland. I marts 2015 uddelte DocMorris i hele Tyskland flyers til en »stor præmiekonkurrence«, hvori den udlovede førstepræmie var en værdikupon til en elektrisk cykel til en værdi af 2 500 EUR og anden- til tiendepræmie var en elektrisk tandbørste. For at deltage i lodtrækningen ville det have været tilstrækkeligt i en allerede frankeret konvolut at fremsende en bestillingsseddel til et receptpligtigt lægemiddel til DocMorris og vedlægge denne recept.

11 Den 16. juni 2015 anlagde apotekerkammeret i Nordrhein, der har til opgave at overvåge overholdelsen af apotekeres faglige forpligtelser i dette distrikt, sag mod DocMorris ved Landgericht Frankfurt am Main (den regionale ret i første instans i Frankfurt am Main, Tyskland) med påstand om, at den omhandlede reklame blev bragt til ophør med den begrundelse, at den var af konkurrencebegrænsende karakter.

12 Efter at Landgericht Frankfurt am Main (den regionale ret i første instans i Frankfurt am Main) havde forkastet søgsmålet, iværksatte apotekerkammeret i Nordrhein appel til prøvelse af denne afgørelse ved Oberlandesgericht Frankfurt am Main (den regionale appeldomstol i Frankfurt am Main, Tyskland), som gav apotekerkammeret i Nordrhein medhold. DocMorris har herefter iværksat revisionsanke ved den forelæggende ret, Bundesgerichtshof (forbundsdomstol, Tyskland), hvorved selskabet har nedlagt påstand om stadfæstelse af den i første instans afsagte dom.

13 Den forelæggende ret har præciseret, at kun reklame vedrørende et bestemt produkt falder inden for anvendelsesområdet for HWG, i modsætning til almindelig reklame for en virksomhed. En reklame for hele et apoteks varesortiment – såsom den i hovedsagen omhandlede – kan imidlertid ligeledes anses for en reklame, der relaterer sig til et produkt. Det følger i øvrigt af artikel 86, stk. 1, og artikel 88, stk. 1-3, i direktiv 2001/83, at direktivet ikke kun omfatter reklame for visse bestemte lægemidler, men også reklame for lægemidler i almindelighed.

14 Den forelæggende ret ønsker oplyst, om det principielle forbud mod reklamegaver i HWG's § 7, stk. 1, første punktum, er i overensstemmelse med formålene med og bestemmelserne i direktiv 2001/83. Den forelæggende ret er af den opfattelse, at et sådant forbud kan være begrundet i henhold til dette direktivs artikel 87, stk. 3, eftersom det har til formål at forebygge risikoen for, at forbrugeren i forbindelse med sin beslutning om at anvende et lægemiddel påvirkes af udsigten til reklamegaver i forbindelse med købet af dette lægemiddel. Den forelæggende ret er i denne henseende af den opfattelse, at patientens beslutning om at købe et receptpligtigt lægemiddel hos et inden- eller udenlandsk postordreapotek i stedet for hos et fysisk apotek, der kan yde den objektivt nødvendige rådgivning, bør træffes på et objektivt grundlag og ikke påvirkes af sådanne incitamenter.

15 Den forelæggende ret har imidlertid konstateret, at direktiv 2001/83 ikke indeholder nogen specifik bestemmelse om reklame for et lægemiddel i form af en konkurrence, der omfatter lodtrækning. Det fremgår i øvrigt af dom af 19. oktober 2016, Deutsche Parkinson Vereinigung (C-148/15, EU:C:2016:776), at det ikke kan forbydes postordreapoteker, der er etableret i andre medlemsstater, over for konventionelle apoteker med hjemsted på den pågældende medlemsstats område at udøve en priskonkurrence, der har til formål at kompensere for begrænsningen af deres udbud af tjenesteydelser, idet det ikke er muligt at yde patienterne individuel rådgivning på stedet.

16 På grund af de retsforskrifter, der finder anvendelse i Tyskland for salg af receptpligtige lægemidler, og navnlig sygeforsikringsinstitutionernes dækning af størstedelen af udgifterne til sådanne lægemidler er der imidlertid ikke mellem de konventionelle apoteker med hjemsted i Tyskland en priskonkurrence, som kan sammenlignes med den, der findes i andre handelssektorer. Postordreapoteker, som er etableret i andre medlemsstater, praktiserer således en anden form for priskonkurrence ved at tilbyde deres kunder fordele, der har en økonomisk værdi, i form af kuponer eller præmier.

17 Under disse omstændigheder har Bundesgerichtshof (forbundsdomstol) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Er det i overensstemmelse med afsnit VIII, især artikel 87, stk. 3, i direktiv 2001/83[…], når en national bestemmelse (her: § 7, stk. 1, første punktum, i [HWG]) fortolkes således, at det er forbudt for et postordreapotek med hjemsted i en anden medlemsstat at forsøge at hverve kunder med udskrivning af en konkurrence, når deltagelse i konkurrencen er knyttet til indlevering af en recept på et receptpligtigt humanmedicinsk lægemiddel, og den udlovede gevinst ikke er noget lægemiddel, men en anden genstand (her: en elektrisk cykel til en værdi af 2 500 EUR og elektriske tandbørster), og der ikke er risiko for, at der herved fremmes en uhensigtsmæssig eller overdreven brug af lægemidler?«

Om det præjudicielle spørgsmål

18 Med sit spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om bestemmelserne i afsnit VIII i direktiv 2001/83, og navnlig direktivets artikel 87, stk. 3, er til hinder for en national lovgivning, der forbyder et apotek, som sælger lægemidler pr. postordre, at foranstalte en reklamekampagne i form af en præmiekonkurrence, der gør det muligt for deltagerne at vinde andre almindelige hverdagsgenstande end lægemidler, idet deltagelsen i denne konkurrence er betinget af fremsendelsen af en bestilling på et receptpligtigt humanmedicinsk lægemiddel, der ledsages af denne recept.

19 I denne henseende bemærkes, at dette spørgsmål hviler på den forudsætning, at direktiv 2001/83 finder anvendelse på tvisten i hovedsagen.

20 Afsnit VIII i direktiv 2001/83 om reklame for lægemidler, som indeholder direktivets artikel 87, stk. 3, har til formål at regulere indholdet af reklamebudskabet og at fastsætte nærmere regler for reklame for bestemte lægemidler, men regulerer ikke muligheden for at reklamere for tjenester i form af postordresalg af lægemidler (jf. i denne retning dom af 1.10.2020, A (Reklame og onlinesalg af lægemidler), C-649/18, EU:C:2020:764, præmis 49 og 50).

21 Det forelagte spørgsmål vedrører imidlertid et forbud mod en reklamepræmiekonkurrence, der ikke har til formål at tilskynde kunderne til at købe et bestemt lægemiddel hos et bestemt apotek, men ethvert lægemiddel, som deres læge måtte have ordineret til dem. Som apotekerkammeret i Nordrhein har anført i sit skriftlige indlæg, har en reklamekampagne som den, DocMorris har iværksat i det foreliggende tilfælde, med andre ord ikke til formål at påvirke kundens valg af et bestemt lægemiddel, men valget af det apotek, hos hvilket kunden køber dette lægemiddel, hvilket valg træffes efter valget af lægemiddel. Der er således ikke tale om en reklame for et bestemt lægemiddel, men for hele det udvalg af receptpligtige lægemidler, som det pågældende apotek udbyder til salg.

22 Det følger heraf, at en reklamekampagne som den i hovedsagen omhandlede ikke er omfattet af anvendelsesområdet for bestemmelserne i afsnit VIII i direktiv 2001/83.

23 Ifølge Domstolens faste praksis tilkommer det imidlertid Domstolen som led i den samarbejdsprocedure mellem de nationale retter og Domstolen, som er indført ved artikel 267 TEUF, at give den forelæggende ret et hensigtsmæssigt svar, som sætter den i stand til at afgøre den tvist, der verserer for den. Heraf følger, at selv om den forelæggende ret formelt har begrænset sine spørgsmål alene til fortolkningen af visse EU-retlige bestemmelser, er en sådan omstændighed ikke til hinder for, at Domstolen oplyser den om alle de momenter angående fortolkningen af EU-retten, som kan være til nytte ved afgørelsen af den sag, som verserer for den, uanset om den henviser til dem i sit spørgsmål. Det tilkommer herved Domstolen af samtlige de oplysninger, der er fremlagt af den nationale ret, navnlig af forelæggelsesafgørelsens præmisser, at udlede de EU-retlige elementer, som det under hensyn til hovedsagens genstand er nødvendigt at fortolke (dom af 18.9.2019, VIPA, C-222/18, EU:C:2019:751, præmis 50 og den deri nævnte retspraksis).

24 I det foreliggende tilfælde skal det i modsætning til, hvad flere af procesdeltagerne har anført i deres svar på det spørgsmål til skriftlig besvarelse, som Domstolen har sendt til parterne i sagen og de øvrige berørte som omhandlet i artikel 23 i statutten for Den Europæiske Unions Domstol, bemærkes, at det ikke fremgår af oplysningerne i forelæggelsesafgørelsen, at fortolkningen af direktiv 2000/31 er relevant for afgørelsen af tvisten i hovedsagen.

25 Som det fremgår af nævnte direktivs artikel 1 og 2, omhandler dette direktiv nemlig »informationssamfundstjenester« som defineret i dets artikel 2, litra a), med henvisning til artikel 1, stk. 1, nr. 2), i direktiv 98/34, idet sidstnævnte bestemmelse præciserer, at der er tale om »enhver tjeneste, der normalt ydes mod betaling, og som teleformidles ad elektronisk vej på individuel anmodning fra en tjenestemodtager«.

26 Det forelagte spørgsmål vedrører imidlertid en reklamekampagne for tjenester i form af salg af lægemidler, der ikke leveres ad elektronisk vej, men via postordre. Det fremgår således af den flyer, der er omhandlet i hovedsagen, og som er gengivet i anmodningen om præjudiciel afgørelse, at kunden for at deltage i den i hovedsagen omhandlede reklamepræmiekonkurrence skulle afgive en bestilling hos DocMorris ved til dette selskab og i en allerede frankeret konvolut at sende en bestillingsblanket i papirform, ledsaget af den recept, hvorved det bestilte lægemiddel er blevet ordineret, uden dermed at denne bestilling skal foretages via en hjemmeside for onlinesalg.

27 Som Europa-Kommissionen i det væsentlige har anført i sit skriftlige indlæg, adskiller den foreliggende sag sig herved fra den sag, der gav anledning til dom af 1. oktober 2020, A (Reklame og onlinesalg af lægemidler) (C-649/18, EU:C:2020:764), som vedrørte en reklamekampagne for tjenester i form af onlinesalg af ikke-receptpligtige lægemidler, der blev udført både ved fysiske medier og via det pågældende apoteks websted.

28 Det fremgår af ovenstående betragtninger, at forbuddet mod at foranstalte præmiekonkurrencer, der har til formål at fremme tjenester i form af salg af lægemidler pr. postordre, ikke er genstand for harmonisering på EU-plan, idet fastlæggelsen af reglerne på området fortsat henhører under medlemsstaternes kompetence, forudsat at bl.a. de i EUF-traktaten fastsatte grundlæggende friheder overholdes.

29 Det bemærkes i denne henseende, at en national lovgivning, der forbyder foranstaltning af en konkurrence som den i hovedsagen omhandlede, der har til formål at fremme salg af lægemidler, kan vedrøre både den frie udveksling af tjenesteydelser, for så vidt som en sådan lovgivning gælder for de apoteker, hvis virksomhed bl.a. består af detailsalg af lægemidler, og begrænser deres muligheder for at reklamere for deres tjenester, herunder postordresalg, og varernes frie bevægelighed, eftersom den nævnte lovgivning fastlægger rammerne for en bestemt form for markedsføring af lægemidler, om hvilke det er ubestridt, at de henhører under begrebet »varer« som omhandlet i EUF-traktatens bestemmelser om varernes frie bevægelighed (jf. i denne retning dom af 18.9.2019, VIPA, C-222/18, EU:C:2019:751, præmis 57 og 60).

30 Når en national foranstaltning både er knyttet til de frie varebevægelser og den frie udveksling af tjenesteydelser, tager Domstolen principielt alene stilling til foranstaltningen i forhold til den ene af disse to grundlæggende friheder, hvis det under sagen viser sig, at en af disse er helt sekundær i forhold til den anden og kan anses for at være knyttet til denne (dom af 18.9.2019, VIPA, C-222/18, EU:C:2019:751, præmis 58 og den deri nævnte retspraksis).

31 I det foreliggende tilfælde vedrører HWG ikke udøvelsen af apotekervirksomhed eller postordresalget som sådan, men fastlægger rammerne for en bestemt form for reklamekampagne for lægemidler, der udbydes til salg. Under omstændigheder som de i hovedsagen foreliggende udgør udbredelsen af reklamebudskaber vedrørende postordresalg af lægemidler, selv om den ikke har til formål at promovere bestemte lægemidler, et sekundært element i forhold til promoveringen af salget af disse lægemidler, hvilket er det endelige formål med reklamekampagnen.

32 Da aspektet vedrørende de frie varebevægelser i det foreliggende tilfælde har forrang for aspektet vedrørende den frie udveksling af tjenesteydelser, skal der henvises til EUF-traktatens bestemmelser om den første af disse friheder (jf. analogt dom af 25.3.2004, Karner, C-71/02, EU:C:2004:181, præmis 47).

33 De frie varebevægelser er et grundlæggende princip i EUF-traktaten, som har fundet udtryk i forbuddet i artikel 34 TEUF mod kvantitative indførselsrestriktioner samt alle foranstaltninger med tilsvarende virkning mellem medlemsstaterne (dom af 19.10.2016, Deutsche Parkinson Vereinigung, C-148/15, EU:C:2016:776, præmis 20).

34 I henhold til Domstolens faste praksis omfatter det i artikel 34 TEUF fastsatte forbud mod foranstaltninger med tilsvarende virkning som kvantitative restriktioner alle foranstaltninger fra medlemsstaterne, som direkte eller indirekte, aktuelt eller potentielt, kan hindre samhandelen

mellem medlemsstaterne (jf. bl.a. dom af 11.7.1974, Dassonville, 8/74, EU:C:1974:82, præmis 5, og af 19.10.2016, Deutsche Parkinson Vereinigung, C-148/15, EU:C:2016:776, præmis 22 og den deri nævnte retspraksis).

35 I denne henseende skal det bemærkes, at det forhold, at nationale bestemmelser, som begrænser eller forbyder bestemte former for salg, bringes i anvendelse på varer fra andre medlemsstater, ikke direkte eller indirekte, aktuelt eller potentielt kan hindre samhandelen mellem medlemsstaterne som omhandlet i den retspraksis, hvortil der er blevet henvist i den foregående præmis i nærværende dom, forudsat at to betingelser er opfyldt, nemlig at de for det første finder anvendelse på alle de berørte erhvervsdrivende, der udøver virksomhed i indlandet, og at de, såvel retligt som faktisk, for det andet påvirker afsætningen af indenlandsk fremstillede varer og varer fra andre medlemsstater på samme måde. Når disse betingelser er opfyldt, kan en anvendelse af sådanne bestemmelser på salg af varer fra en anden medlemsstat, som opfylder de af denne stat fastsatte regler, således ikke antages at forhindre, at varerne får adgang til markedet, eller medføre større ulemper i denne henseende end for indenlandsk fremstillede varer (jf. i denne retning dom af 24.11.1993, Keck og Mithouard, C-267/91 og C-268/91, EU:C:1993:905, præmis 16, og af 21.9.2016, Etablissements Fr. Colruyt, C-221/15, EU:C:2016:704, præmis 35 og den deri nævnte retspraksis).

36 Domstolen har anset bestemmelser, der bl.a. begrænsede en virksomheds mulighed for at reklamere, for »bestemmelser, der regulerer former for salg« som omhandlet i dom af 24. november 1993, Keck og Mithouard (C-267/91 og C-268/91, EU:C:1993:905) (jf. i denne retning dom af 25.3.2004, Karner, C-71/02, EU:C:2004:181, præmis 38 og den deri nævnte retspraksis).

37 Det bemærkes, at HWG's § 7, stk. 1, første punktum, som ligger til grund for forbuddet mod den i hovedsagen omhandlede reklamekampagne, har til formål at regulere udbuddet af fordele og andre salgsfremmende gaver, der har en økonomisk værdi, på området for salg af lægemidler. Det følger heraf, at en sådan bestemmelse i national ret skal anses for at »regulere former for salg« som omhandlet i Domstolens praksis.

38 Som det fremgår af dom af 24. november 1993, Keck og Mithouard (C-267/91 og C-268/91, EU:C:1993:905), falder en sådan form for salg imidlertid kun uden for anvendelsesområdet for artikel 34 TEUF, såfremt den opfylder de to betingelser, der er nævnt i nærværende doms præmis 35.

39 Hvad angår den første af disse betingelser bemærkes, at HWG i det foreliggende tilfælde finder anvendelse uden forskel på alle apoteker, der sælger lægemidler på tysk område, uanset om de er etableret på Forbundsrepublikken Tysklands område eller i en anden medlemsstat.

40 Hvad angår den anden betingelse bemærkes, at Domstolen ved flere lejligheder har fastslået, at nationale bestemmelser, der forbød bestemte former for reklame inden for bestemte brancher, såvel retligt som faktisk påvirkede afsætningen af nationale varer og afsætningen af varer fra andre medlemsstater på samme måde, således at de udgjorde former for salg, der ikke var omfattet af anvendelsesområdet for artikel 34 TEUF (jf. i denne retning dom af 15.12.1993, Hünermund m.fl., C-292/92, EU:C:1993:932, præmis 21 og 22, af 9.2.1995, Leclerc-Siplec, C-412/93, EU:C:1995:26, præmis 21-24, og af 25.3.2004, Karner, C-71/02, EU:C:2004:181, præmis 42). Dette gjorde sig navnlig gældende for en fagetisk regel, der forbød apotekere at reklamere uden for deres apotek for håndkøbsmedicin, som de var berettiget til at udbyde til salg (dom af 15.12.1993, Hünermund m.fl., C-292/92, EU:C:1993:932, præmis 22-24).

41 Ganske vist har Domstolen fastslået, at det ikke kan udelukkes, at et fuldstændigt forbud, som gælder i en medlemsstat mod en form for salgsfremmende foranstaltning for en vare, som lovligt sælges i medlemsstaten, i højere grad har indvirkning på varer fra andre medlemsstater (jf. i denne retning dom af 9.7.1997, De Agostini og TV-Shop, C-34/95 – C-36/95, EU:C:1997:344, præmis 42, og af 8.3.2001, Gourmet International Products, C-405/98, EU:C:2001:135, præmis 19).

42 Som det fremgår af nærværende doms præmis 21, tager et forbud som det, der er indført ved HWG, imidlertid ikke sigte på promovering af et bestemt produkt, i det foreliggende tilfælde et lægemiddel, men på promovering af postordresalg af alle slags lægemidler fra såvel Tyskland som andre medlemsstater.

43 Det følger heraf, at de to betingelser for anvendelse af den retspraksis, der følger af dom af 24. november 1993, Keck og Mithouard (C-267/91 og C-268/91, EU:C:1993:905), som gengivet i nærværende doms præmis 35, er fuldt ud opfyldt for så vidt angår en salgsform som den i hovedsagen omhandlede.

44 Denne konklusion modsiger ikke betragtningerne i præmis 24 i dom af 19. oktober 2016, Deutsche Parkinson Vereinigung (C-148/15, EU:C:2016:776), som den forelæggende ret har henvist til. Et forbud mod konkurrencer, der har til formål at fremme salget af lægemidler, har langt mindre konsekvenser for postordreapotekerne end det totale forbud mod priskonkurrence, der er omhandlet i den nævnte dom. Desuden berører et sådant forbud også konventionelle apoteker, som ligeledes ville have haft interesse i at fremme salget af deres lægemidler ved hjælp af reklamepræmiekonkurrencer.

45 Henset til ovenstående betragtninger skal det forelagte spørgsmål besvares med, at direktiv 2001/83 for det første skal fortolkes således, at det ikke finder anvendelse på en national lovgivning, der forbyder et apotek, som sælger lægemidler pr. postordre, at foranstalte en reklamekampagne i form af en præmiekonkurrence, der gør det muligt for deltagerne at vinde andre almindelige hverdagsgenstande end lægemidler, idet deltagelsen i denne konkurrence er betinget af fremsendelsen af en bestilling på et receptpligtigt humanmedicinsk lægemiddel, der ledsages af denne recept, og at artikel 34 TEUF for det andet skal fortolkes således, at den ikke er til hinder for en sådan national lovgivning.

Sagsomkostninger

46 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Fjerde Afdeling) for ret:

1) **Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/83/EF af 6. november 2001 om oprettelse af en fællesskabskodeks for humanmedicinske lægemidler, som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2012/26/EU af 25. oktober 2012, skal fortolkes således, at det ikke finder anvendelse på en national lovgivning, der forbyder et apotek, som sælger lægemidler pr. postordre, at foranstalte en reklamekampagne i form af en præmiekonkurrence, der gør det muligt for deltagerne at vinde andre almindelige**

hverdagsgenstande end lægemidler, idet deltagelsen i denne konkurrence er betinget af fremsendelsen af en bestilling på et receptpligtigt humanmedicinsk lægemiddel, der ledsages af denne recept.

2) Artikel 34 TEUF skal fortolkes således, at den ikke er til hinder for en sådan national lovgivning.

Underskrifter